

DOTEKY

68
2011

LORM

SPOLČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

BULLETIN LORMU – PODZIM

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU •
NAD DOPISY ČTENÁŘŮ • PŘÍBĚH • SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ
PORADNA • ZDRAVÍ • HAF • INFORMACE • ZE SVĚTA •
SPOLEČENSKÁ KRONIKA • ZÁLIBY • VZKAZY MOUDRÝCH
• RECEPTY

**6 • HLUCHOSLEPÝ BOREC Z ČESKÝCH BUDĚJOVIC VYBOJOVAL
SEDM ZLATÝCH MEDAILÍ NA LORMOLYMPIÁDĚ!**

21 • NOVINKA VE VÝVOJI SLUCHADEL

**29 • PARKOVACÍ PRŮKAZ PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM
POSTIŽENÍM BUDE PLATIT I V RÁMCI EU**

30 • HLUCHOSLEPOTA A SENIORSKÝ VĚK

VERŠE - Dojmy z Liberecké zoo	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	5
ZPRÁVY Z LORMU	6
Hluchoslepý borec z Českých Budějovic vybojoval sedm zlatých medailí na Lormolympiádě!	6
Okénko do pražského poradenského centra.	7
Okénko do Královéhradeckého kraje	10
Okénko do Jihočeského kraje	12
Okénko do Moravskoslezského kraje	13
NAD DOPISY ČTENÁŘŮ	15
Jedna rodina - Lormolympiáda - Lormolympiáda aneb výzva přijata! - Sám nebo sám? - Jeden den v Trojanovicích - Trojanovice - Do kopce a z kopce aneb týden v Jizerkách - Novinka ve vývoji sluchadel - Průkopník či šílenec? - Stačí trocha ochoty a porozumění	
PŘÍBĚH	26
Naplnit svůj čas	
SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ PORADNA	29
Parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením bude platit i v rámci EU	29
ZDRAVÍ - Příčiny hluchoslepoty	30
Hluchoslepota a seniorský věk	
HAF	32
Mexického naháče si mohou pořídit i alergici	
INFORMACE	34
Střípky z historie kompenzačních pomůcek	34
ZE SVĚTA	38
Hluchoslepí teenageři o sobě vykouzlili film	
SPOLEČENSKÁ KRONIKA - JUBILEA	39
ZÁLIBY	40
LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY	
Jetel luční prospívá nejen diabetikům.	40
Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ	
Zoo v Ostravě.	42
VZKAZY MOUDRÝCH	42
RECEPTY	43

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

Dojmy z Liberecké zoo

Chceš zas získat dobrou formu?
Přihlas se na pobyt v LORMu.
Chceš se vyhnout stresu, bolu?
Jeď s námi do Josefova Dolu.

Když je potom nebe bez mraku,
kam dřív jet bez sluchu a bez zraku?
Z Ještědu je vidět mnoho,
nebo radši čichat v zoo?

V zoo se otvírají dveře,
už je cítit vůně zvířete.
Škoda, že jsme dosti v gala –
víc by ta zvířata na nás řvala.

Na tváře se vloudí smích –
čí to hlava v oblacích?
Žirafa tam hledá stravu –
větvičky a čerstvou travu.

Další výběh s legrací,
dva kopečky běhací.
Nic kopečkům nechybí.
Je to velbloud dvouhrbý.

Už je tady další vjem,
jenž souvisí s hokejem.
Bílý tygr ladně kráčí,
další dva jsou tu jen spáči.

Už slyšíme: „Haló! Haló!“
Olinka nás k sobě volá.
Postavte se hezky v řádku,
bude fotka na památku.

Už zas Oli tlačí kolo,
na němž má vždy Michal sólo.
Kde jen berou tolik síly –
často bývají první v cíli.

Když v kopečkách z nás pot leje,
Míša se tam klidně směje.
Proč je tamhle lidí shon?
V písku se tam válí slon.

Smutný osud je mu dán.
On tu leží zcela sám.
Rád by družku v stádu našel,
i do Tróje by rád zašel.
I nám posmutněla tvář,
zatím je to samotář.

Za zrak, sluch i hezká slova
vděčím ženám z Chomutova.
Komu slíbit zlatý dům?
Všem průvodkyním, průvodcům.

Viktor Sedlář

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Nyní venku vládne podzim s pestrobarevnými listy na stromech, kvetoucími chryzantémami, leckde i dokvétajícími ostatními květinami na našich zahrádkách. V naší krajině se v plné kráse k obloze vznešeně tyčí klasy různých druhů trav na loukách a elegantní doutníky orobinců v blízkosti rybníků, s nimiž si pohrává všudypřítomný vítr. Na tyto vodní plochy se v hojné míře vydávají rybáři, aby ulovili nemálo kaprů na štědrovečerní stůl. V nejednom ovocném sadu právě dozrává množství voňavých plodů, hlavně jablek, která svým půvabem vybízejí k otrhání a ochutnání. Na večerním nebi se za jasného počasí rozsvítí milióny třpytivých hvězd. To vše představuje pouhý zlomek těchto přímo divukrásných úkazů tohoto romantického a básníky hojně opěvovaného ročního období. Celkový obraz krajiny se totiž poměrně rychle mění, každý den nás mohou překvapit jiné barvy a vůně. Sychravá rána a slunné podzimní dny poskytnou každému z nás neopakovatelný zážitek pro všechny smysly. Načerpejme energii ze štědré nabídky přírody, dokud se ona neuloží k dlouhému zimnímu spánku.

V úvodu tohoto podzimního čísla si přečtete humorně laděné básnické rozjímání Viktora Sedláře z návštěvy zoo v Liberci. Za povšimnutí však určitě stojí ohlasy, postřehy a reportáže z klubových a především z každoročních edukačních (výchovně vzdělávacích) pobytů. Z těch tradičních týdenních se v letošním roce uskutečnily tři, a to v Břevlově, v Trojanovicích u Frenštátu pod Radhoštěm v horském prostředí Beskyd a v Josefově Dole v Jizerských horách. O prvně jmenovaném cykloturistickém pobytu, který proběhl v malebném vinařském kraji kolem pálavských kopců, jsme Vám přinesli zprávy již v minulém čísle. Avšak i reportáže a články z pobytů na horách Vás jistě rovněž zaujmou, stejně jako další aktuální zprávy a informace. Jak jste si možná všimli, od minulého čísla vychází nová rubrika PŘÍBĚH. Tato novinka vlastně navazuje na dřívější rubriku ROZHOVOR a naším záměrem je průběžně vás seznamovat se zajímavý-

mi životními osudy hluchoslepých klientů LORMu. Tentokrát v ní najdete nevšední životní příběh hluchoslepé maminky malých dvojčat, naplněný láskou a neutuchajícím elánem, svědčícím o nezlomné vůli člověka. V rubrice HAF pokračuje seriál o čtyřnohých pomocnících pro handicapované. Zde přinášíme některá fakta o mexickém naháči, milém pejskovi bez srsti, který může pomoci lidem, trpícím alergií na zvířecí chlupy. Poslední letošní akcí bude ve dnech 9. až 11. září 2011 3. ročník Lormolympiády, víkendového sportovního zápolení hluchoslepých. Uskuteční se v hotelu Dukla ve Vyškově, kde současně proběhne i narozeninová konference k 20. výročí založení LORMu.

Krásné a radostné prožití podzimních dnů, hodně životního optimismu a ještě více dobrého počtení, případně příjemný poslech na CD-ROMu upřímně přeje Váš

Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

Hluchoslepý borec z Českých Budějovic vybojoval sedm zlatých medailí na Lormolympiádě!

Osmnáct hluchoslepých sportovců bojovalo o víkend ve Vyškově v osmi disciplínách na 3. ročníku Lormolympiády. Rekordní počet medailí si na třetím ročníku vybojoval hluchoslepý Milan Koklar z Českých Budějovic. Celkem sedm zlatých vyhrál ve všech atletických disciplínách – běhu na 50 metrů s trasérem, hodu diskem, granátem a oštěpem, vrhu koulí, skoku do dálky z místa a konečně ve vytrvalostním běhu s trasérem. Jiří Schneider již potřetí obhájil své prvenství v šachovém turnaji a s sebou do Plzně si opět odvezl kov nejcennější. Celkem se v neděli během slavnostního ceremoniálu rozdalo 24 medailí a hodnotných cen, mnozí další sportovci si odváželi i po třech stříbrných či bronzových medailích. Celostátní sportovní soutěž osob se zrakovým a sluchovým postižením různého stupně pořá-

dalo sdružení LORM na atletickém stadionu Základní školy Vyškov – Letní pole.

Třetí ročník Lormolympiády se opět nesl ve skvělé atmosféře, hluchoslepí sportovci se nechali vyburcovat k neuvěřitelným sportovním výkonům, a to i ve zcela nových disciplínách jako byl hod oštěpem a diskem. Každý se nechal strhnout atmosférou soutěže a za hlasitého povzbuzování, ovací a potlesku diváků dával do svých výkonů úplně všechno. Další novinkou letošního ročníku bylo představení střelby na cíl jako nesoutěžní a zábavné disciplíny s možností vyzkoušení si v praxi. Účastníci kromě sportování využili bohatého kulturního a společenského programu, který vyvrcholil v sobotu večer bujarou oslavou 20. narozenin o.s. LORM. S medailí nebo bez, každý účastník se stal vítězem 3. ročníku!

Lormolympiáda se konala díky laskavé podpoře Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška. Děkujeme také Všeobecné zdravotní pojišťovně za věcné dary, které věnovala vítězům 3. ročníku Lormolympiády. Speciální DÍK patří občanskému sdružení Velký vůz za bezplatné zapůjčení megafonu.

*Petra Zimermanová
ředitelka o.s. LORM*

Okénko do pražského poradenského centra

Ohlédnutí za prvním pololetím v pražském poradenském centru

První pololetí roku 2011 uteklo jako voda a my v pražském poradenském centru jsme toho spoustu prožili. V následujících řádcích se vám pokusím přiblížit nejsilnější zážitky nás „Pražáků“.

V průběhu půlroku jsme se společně s kolegyněmi snažili zajistit chod organizace, abychom vám, klientům, mohly poskytovat služby v nejvyšší možné míře. Jako obvykle jsme poskytovaly běžné služby, jako jsou například doprovody k lékařům či na úřady, kde jsme také tlumočily, dále probíhaly

výuky různých komunikačních technik, pomáhaly jsme vám při zajišťování kompenzačních pomůcek a jiné. Nejednou jsme se s vámi také setkaly na klubových setkáních či dokonce na pobytu. Na kluby většinou dochází malá část z vás, proto jsem se rozhodla ty ostatní motivovat k větší aktivitě tím, že popíšu některé zážitky z našich společných akcí.

V našem posledním okénku jsem psala, že očekáváme návštěvu pana Mojžíška u nás v centru. Musím přiznat, že přednáška i s názornými příklady byla velice zajímavá a přínosná také pro mě. Pan Mojžíšek nám předvedl různé „vychytávky“, na které většinou přišel on sám. Možná také proto, že je nevidomý, dokázal všem zúčastněným pomůcky dobře popsat a vysvětlit, jak s nimi zacházet. Pokoušeli jsme se bez pomoci zraku nalít si vodu do skleničky bez rozlití, zapalovat vonné tyčinky a další. Byli jsme všichni moc vděční za takovou návštěvu a domů jsme si odnášeli spoustu praktických zkušeností a nápadů.

Zajímavá také byla společná návštěva hmatové výstavy orchidejí v botanické zahradě. Věnoval se nám zde studovaný a sympatický botanik, který zřetelně popsal život orchidejí od semínka až po květ a ochotně zodpověděl všechny naše všetečné dotazy. Vystavené exponáty jsme si mohli, ba přímo museli osahat a nakonec také přivonět k jediné vonící orchideji, která nás uchvátila a donutila přemýšlet, jestli bychom si ji jednou nepořídili i domů. Nakonec jsme navštívili i skleník, kde si někteří z nás orchideje opravdu nakoupili.

V dubnu jsme se dokonce vydali na výlet za hranice Prahy. Vydali jsme se do Kladna, kde jsme měli nabitý program. Nejprve jsme navštívili naši klientku slečnu Olgu Sarköziovou v ústavu sociální péče, v němž žije. Spolu s jednou z pracovníků domova nás provedla nejen samotným ústavem, ale především pracovními dílnami, kde nám předvedli také konkrétní výsledky jejich práce. Poté jsme všichni navštívili místní ornitologickou výstavu. Opět jsme si mohli sáhnout na jakékoliv části ptačích těl a porovnat je u různých druhů. Dokonce náš průvodce ovládal znakový jazyk, takže nám poskytl opravdu kompletní péči. Pak jsme si odpočinuli v kavárně, ve které pracují zdravotně postižení zaměstnanci, a procházkou okolo zámku s medvědy jsme se vrátili na autobusové nádraží a zpět do Prahy. Nejen, že jsme při tomto výletu získali nové poznatky a zážitky, ale

udělali jsme také radost Olze a pomohli tržbou v kavárně se zdravotně postiženými zaměstnanci.

Dosud poslední výlet jsme uskutečnili ve velice malém počtu účastníků. Cesta do Svatého Jana pod Skalou byla příliš klikatá, avšak vyplatila se. Otevřela se nám nádherná krajina s dominantou kostela sv. Jana Křtitele, který jsme měli možnost si prohlédnout včetně jeskyně sv. Ivana. Procházka na čerstvém vzduchu v překrásné přírodě a ochutnávka místního léčivého pramene nám všem udělala dobře. Nejlepší na tomto klubu bylo, že si ho zorganizovaly samy klientky, takže spokojenost byla zaručena. To by mohla být inspirace také pro ostatní klienty. Nemáme nic proti tomu, aby si sami klienti řekli, co by si přáli podniknout nebo představit ostatním. Bude to zajímavé pro všechny zúčastněné.

Nejhojnější účast však byla na posledním klubovém setkání, kam nás přišla navštívit všem známá a oblíbená Lenka Veverková. V naší klubovně se setkala spousta našich pražských klientů spolu s některými z jižních Čech. Milan Koklar přivítal Lenku v Čechách kyticí a mohla začít poutavá přednáška o Jižní Americe. Lenka nám vyprávěla o životě místních obyvatel, o tradičních jídlech či nápojích a dokonce přinesla spoustu předmětů, které jsme si mohli nejen prohlédnout, ale u některých i vyzkoušet jejich funkci. Ochutnali jsme tradiční čaj maté, přivoněli k různým kořením, osahali příjemně jemnou vlnu z lamy... Prostě jsme zapojili všechny naše smysly a nechali se unášet fantazií. Lenka nám také povyprávěla o její práci, kvůli níž tam odcestovala, takže byla uspokojena i naše zvědavost.

Když shrnu celý tento půlrok s dominujícími kluby, vydali jsme se na spoustu zajímavých výletů, navštívili poučné výstavy a pohostili jsme známé osobnosti. Obohatili jsme naše duševní stránky i protáhli svaly při příjemných společných procházkách. Pokud se mi nepodařilo vás navnadit na aktivní účast na klubových setkáních, můžete se podívat na webové stránky LORMu na fotografie, které během klubů pořizujeme. Přeji vám příjemně prožité dny!

*Jana Blažková
terénní sociální pracovnice Praha*

Okénko do Královéhradeckého kraje

Můj týden v terénu

Milí čtenáři, dlouho jsem přemýšlela, o čem tentokrát psát – a minulý týden při čekání na autobus v docela malé vesničce mi prolétla hlavou myšlenka, proč nenapsat článek o tom, jak vlastně vypadá můj týden v terénu. Ráda bych vám tedy přiblížila, co vlastně obnáší terénní práce. Na následujících řádcích budete moci se mnou procestovat kus Královéhradeckého a Pardubického kraje... Je červenové pondělí. Budík mi zvoní v pět hodin ráno, nadšeně vstávám a zapínám počítač. Po týdnu volna kontroluji poštu, odepisuji na e-maily. Před šestou hodinou vycházím z domu a jdu na autobus. Za 15 minut kupuji jízdenku na vlak směr Pardubice. V Pardubicích přecházím na autobusové nádraží, kde čekám na autobus směr Dobrkov, což je malá sympatická vesnice kousek za Chrastí u Chrudimi. Po 31 km a šedesáti minutách jízdy autobusem otvírám dřevěné dveře, vstupuji na dvůr, zamykám dveře. Procházím chalupou a hledám v rozlehlé zahradě plné stromů Mášu (pozn. Máša od narození neslyší a vidí pouze slabý mihotavý proužek obrazu). Nacházím ji v samém rohu zahrady, pochutnává si na malinách. Pozdravíme se, ochutnám taky pár malin a domlouváme se, kam dneska vyrazíme. Navrhuji směr městečko Chrast vzdálené asi 6 km. Máša radostně souhlasí, vybírá trasu kolem rybníků, kde pak trochu bloudíme. Vlastně jen myslíme, že bloudíme, protože nám za chvíli místní upovídaný občan potvrzuje, že jdeme správně. Máše rozhovor přetlumočím a jdeme dál. V Chrasti se zchladíme v cukrárně. Máša si dává pohár zvaný Opilá Karkulka a já zmrzlinu. Nazpátek trochu pospícháme, abych stihla autobus, který jede z vedlejší vesnice. Do chalupy se vracíme příjemně unaveny a včas. Na cestu dostávám obrovské květy hortenzií. Ještě před odchodem si domluvíme další návštěvu na pátek a rychlou chůzí si to šlapu polem do kilometr a půl vzdálené vesnice na autobus, který jede kupodivu přesně. Teď mě čeká hodina a půl jízdy autobusem s přestupem v Chrudimi. V 15:00 jsem doma, kde mě u branky vítá pes. Pro zajímavost si dovolím uvést

pár čísel: počet ujetých km = 110, doba strávená na cestě = 5 h, počet ušlých km = 14.

V úterý v 7 hodin ráno „házím“ batoh na záda a vycházím na autobus směr Vrchlabí. Za necelé dvě hodiny přijíždím na nádraží, pak ještě půl hodiny pěšky a už zvoním u dveří. Otvírá mi milá paní a já vcházím do pokoje, pokládám ruku na Lubošovo rameno a pomocí taktilního znakového jazyka zdravím. Dnes budeme opakovat znaky, taky číst slova v Braillově písmu a samozřejmě nesmíme zapomenout na šachy – oblíbená hra pana Luboše, kterou i při svém handicapu (totální hluchoslepota) obdivuhodně zvládá. Chvilku před jednou hodinou se loučím a chvátám zpět na vzdálené autobusové nádraží. O půl druhé mi jede autobus směr Jičín. Za hodinu a půl už zvoním u dalších dveří. Vítá mě paní Jana a hlavně její věrná energická fenka Pája. Chvilku si povídáme, potom vyměňuji filtry do sluchadel a v 16 hodin už zase běžím na autobus. Za hodinu a půl už vystupuji v Hradci Králové. Počet ujetých km = 155, doba strávená na cestě = 5,5 h, počet ušlých km = 5.

Ve středu vycházím v 8 hodin, na vlakovém nádraží kupuji jízdenku směr Anenská Studánka. Přestupuji v Pardubicích, potom v České Třebové a za 2 a půl hodiny už беру Mášu za ruku, zdravím a znakuji, co dnes budeme dělat. Píšeme na Pichtově psacím stroji, opakujeme slova v taktilním znakovém jazyce, tlumočím důležité informace s personálem domova, kde paní Marie žije, a nakonec nám zbude i čas na stolní hru. Ve 2 hodiny už pospíchám na vlak, opět 2 přestupy a jsem zase v Hradci. Počet ujetých km = 190, doba strávená na cestě = 5 h, počet ušlých km = 2.

Ve čtvrtek kupuji jízdenku o půl osmé směr Chrudim, kde chvilku čekám na autobusovém nádraží na paní Marii. Přetlumočím dopis z krajského úřadu, pak ji doprovodím, kam potřebuje. Tentokrát na „veterinu“ a poté ještě na polikliniku. V 11 hod se již vracím vlakem z Chrudimi, přestupuji v Pardubicích a okolo půl jedné jsem již doma. Zasedám k počítači, kontroluji poštu a vyplňuji potřebné výkazy. Počet ujetých km = 80, doba strávená na cestě = 3 h, počet ušlých km = 1.

A je tu pátek. Tento pátek je výjimečně podobný pondělku. Tedy stejná cesta, jen jsme s Mášou změnilы trasu a prošly 4 přilehlé vesnice. Ušly jsme tak asi 8 km. Každý

týden je jiný a zároveň podobný. Moje terénní práce je hodně o cestování (kdo počítal se mnou, tak za týden jsem ujela 645 km za 23,5 hodiny). Zdaleka jsem zde nepopsala veškerou práci, která obnáší poctivou přípravu, plánování a mnoho dalšího. Je to různorodá činnost a hlavně je stále se čemu učit – asi proto, a určitě nejen proto, je tak zajímavá.

*Zuzana Krajáková,
terénní sociální pracovnice Hradec Králové*

Okénko do Jihočeského kraje

Zdravím do všech koutů republiky od nás z jihu a doufám, že si užíváte letního sluníčka.

Od minulého „Okénka do Jindřichova Hradce“ uběhl nějaký ten čas a my dnes společně zavzpomínáme, co se během této doby událo.

Zima byla dlouhá, mrazivá a mně se zdálo, že nechce skončit. Snad nás alespoň zahřála příjemná atmosféra na našich klubech. Společně jsme ochutnávali horké nápoje, zkoušeli vyrobit těžitka pomocí ubrouskové techniky, vyráběli svíčky ze včelího vosku. Ještě vám doma voní? V březnu jsme se poprvé v tomto roce vydali mimo poradenské centrum. Naše cesta vedla do městečka Strmilov, kde na nás čekala velmi příjemná a ochotná spolumajitelka tkalcovské dílny. Ukázala nám, jak se vytváří osnova, jak se tká, zodpověděla naše dotazy. Nejedna z nás zatoužila po krásné hřejivé dece. Na závěr naší návštěvy jsme byli pozváni do rodinné pražírny kávy. To byla vůně! Jihočeští Lormáci si určitě rádi vybaví dubnový klub, kdy jsme ve velkém počtu navštívili pivovar Samson. Paní průvodkyně nás provedla pivovarem, zodpověděla všechny dotazy, ani se nám nechtělo odcházet!

Jaro jsme přivítali u Vrbenských rybníků nedaleko Českých Budějovic, kde jsme společně s panem prof. RNDr. Františkem Marcem, CSc. „nahlédli“ do hnízd vodních ptáků. Velmi mne potěšilo, když jsme se setkali s našimi Lormáky z Vysočiny v Jihlavě, kde jsme „shlédli“ hmatovou výstavu i výstavu soch nevidomých autorů, kteří tvoří

Axmanovou metodou. Za zmínku určitě stojí náš poslední klub. Vydali jsme se na turistický výlet ze Zbudova, kde je památník rychtáře Jakuba Kubaty, do Zlivy. Počasí nám přálo a my jsme si po zimě velmi příjemně protáhli svá těla.

Nyní přichází léto a s ním prázdniny, letní dovolené a lormácké pobyty. My na jihu se ale neloučíme, společně navštívíme zámek Červená Lhota.

Na závěr přeji všem čtenářům samé krásné dny plné sluníčka a těším se, že se s Vámi uvidím na pobytech nebo na Lormolympiádě!

Jana Radová

terénní sociální pracovnice Jindřichův Hradec

Okénko do Moravskoslezského kraje

Milí čtenáři Doteků,

čas běží jako voda a u nás v Ostravě se toho tolik událo, že vám o tom musím něco málo napsat. Kdo si dobře vzpomíná, tak naposledy naše vyprávění o klubech skončilo začátkem února, kdy nás ještě sužovala zima a nemoce. Na konci února však už všichni byli zdraví jak řípy, protože se nemohli dočkat velké návštěvy u nás v poradenském centru. A kdo nás to tedy navštívil? Nebudu vás déle napínat – přijela k nám Borůvka. Moje předchůdkyně Bára, která si užívá mateřskou dovolenou, nám přivezla ukázat svoji dcerku Viktorku. A aby té radosti nebylo málo, Láďa Holba – novopečený dědeček, se pochlubil i se svojí vnučkou Ivetkou. Co vám budu povídat, klub to byl velmi povedený!

V březnu jsme již všichni očekávali příchod jara a abychom si to čekání zkrátili, sešli jsme se v klubu s Helenou Kellerovou. Samozřejmě jen obrazně. Museli jsme napravit to, že někteří nevěděli, kdo tato vzácná žena je. Vyprávěli jsme si o jejím životě. Každý, kdo něco věděl, se podělil o informaci s ostatními, a tak na konci klubu všichni věděli všechno. Tímto hezkým povídáním jsme si ukrátili čas zimy a než jsme se nadáli, byl tu konec března a s ním i hezké počasí a my mohli vyrazit za poznáním ven mimo stěny poradenského centra.

A kam že jsme se to tedy vydali? Do Muzea Keltičkova

kovárna. U domku na Slezské Ostravě nás uvítal pan Chodura – vlastník i provozovatel muzea a hlavně slezský patriot. Jak sám pan Chodura říká, on je národností Slezan. Muzeum je soukromé, ve dvou menších místnostech domku, ale je plné exponátů dokládajících historii hornictví a kovářství. Nejzajímavějším na tom celém bylo vyprávění pana Chodury, který vlastenectví ke Slezsku nezapře. Nakonec nás přišla přivítat i jeho velká pomocnice paní Chodurová, která má zase svoji zálibu – rukodělné práce. Začala nám po chvilce ukazovat svoje výrobky a my nestihli žasnout. Slovo dalo slovo a už jsme měli zajištěnou návštěvu na náš velikonoční klub.

Uběhlo jen pár dnů a my se tedy znovu potkali s manžely Chodurovými, tentokrát u nás v Ostravě. Paní Chodurová přinesla ukázat svoje nádherná velikonoční vejíčka a pohlednice, pomáhala nám vyrobit kačenky a inspirovala nás kupou nápadů. Setkání to bylo opět velmi příjemné. Snad jsme se neviděli naposledy...

Aby toho v dubnu nebylo málo, přijela k nám ještě jedna návštěva, a to Vašek Fišer z Opavy s celou armádou. Vašek je náš klient, který neustále něco vymýšlí, a jelikož se vždy zajímal o historii zbraní a nerad sedí sám doma, tak bylo jen otázkou času, kdy přijde s něčím novým, nečekaným. Vašek dal dohromady skupinku stejných nadšenců, nakoupil zbraně a začala válka. Naštěstí jen v podobě airsoftu. A co to přesně airsoft je, nám Vašek přijel prozradit a přivezl ukázat různé typy zbraní a nadchnul několik dalších klientů, kteří se už byli podívat na airsoft v akci přímo na střelnici. Airsoft Opavští krtci se možná tedy brzy rozroste.

A jak zakončit naše vyprávění o ostravských klubech? Co takhle trochu slavnostně? V květnu jsme se sešli, abychom oslavili narozeniny nás všech. Minulý rok to nevyšlo, tak jsme to zkusili znovu. Oslavička to byla malá, ale milá. Naše hlavní oslavenkyně si pro nás připravila kvíz, abychom si připomněli, co se u nás kdy událo. Příjemně jsme si tak zavzpomínali, popovídali a rozešli se s vidinou dalších nových zážitků a setkání. Ale o tom zase až příště...

*Martina Kučerová
terénní sociální pracovnice Ostrava*

NAD DOPISY ČTENÁŘŮ

Jedna rodina

Milí Lormáci,

ráda bych popřála všem klientům, členům a pracovníkům k 20. výročí narození LORMu, aby žil ne jeden, pět či deset let, ale tak dlouho, dokud my, postižení sluchem a zrakem, budeme potřebovat a i ti, co po nás nastoupí.

Jsme jako jedna rodina – máma, táta a my, jejich děti. Jen oni, naši „rodiče“, nám dokáží dát lásku, porozumění a pochopení. Dokáží nás připravit do života reálného a přizpůsobivého v této zemi. Proto přeji, aby LORM nikdy nezanikl a žil po dlouhá léta a nikdy nám neodešel!

Od srdce vám všem

Dagmar Kopáčová

Lormolympiáda

V pátek jsme jeli 3 hodiny autem do hotelu Dukla ve Vyškově, kam jsme dorazili už před polednem. Po obědě jsme byli na vycházce v ZOO PARKU a DinoParku, projeli jsme se vláčkem a byli jsme ve 3D kině. V 19 h večer byla besídka a také se připravoval program zítřejší sportovní akce. V sobotu dopoledne proběhly různé sporty, kterých jsem se zúčastnila i já – můj desetiletý mladší syn mi dělal traséra a tlumočil do znakového jazyka. Po obědě jsme šli na vycházku na rozhlednu a také na náměstí. Město bylo moc krásné a čisté. Večer se potom slavilo dvacáté výročí LORMu. Na oslavě byly švédské stoly s nabídkou různých jídel a v rámci výročí se všichni až do 23 h bavili na plesu. V neděli dopoledne se předávaly diplomy a medaile – já jsem se umístila na 2. a 3. místě a také mi byl udělen diplom a předána medaile. Po nedělním obědě jsme se všichni vydali na cestu domů. TĚŠÍM SE NA DALŠÍ SETKÁNÍ ZA DVA ROKY NA AKCI LORMOLYMPIÁDA!!!

Božena Valenová

Lormolympiáda aneb výzva přijata!

Dne 9. až 11. září proběhla ve Vyškově na Moravě třetí Lormolympiáda, které jsem se po dvou letech těšení opět zúčastnil. Dříve jsem rád sportoval, byly to hlavně kolektivní sporty. Když jsme něco chtěli vyhrát, záleželo vždy na všech hráčích. Nyní každý bojoval sám za sebe.

Své první Lormolympiády jsem se zúčastnil v roce 2009, získal jsem nějakou tu medaili, ale byl jsem, přiznávám, zničený. Předem jsem nevěděl, co mne čeká. Dva roky jsem se věnoval zlepšení tělesné kondice. Vyplatilo se, na Lormolympiádě ve Vyškově jsem nebyl tak vyčerpaný, byl jsem ve výborné formě. Moc děkuji vedení, že tentokrát byly atletické disciplíny, které mně sedly. Areál základní školy byl pěkný a tým vedení měl vše bezvadně připravené. Zasluhují za to velkou pochvalu! Moc příjemné bylo, že po každé disciplíně četli výsledek výkonu každého účastníka. Rád bych poděkoval Jiřímu Proškovi, který mi dělal traséra, i když byl nachlazený. Přesto šel do toho. Jiří, díky!

Děkuji rovněž za milé překvapení, LORM ke svému dvacátému výročí založení nachystal oslavy a nádherný dort se svíčkami, který jsem viděl poprvé v životě. Myslím, že jsem nebyl sám. Večírek se také velmi vydařil. Poprvé jsem ho celý protančil. A necítil jsem žádnou únavu.

Promiňte, skoro bych zapomněl poděkovat Tondovi Ambrůžkovi, který mě doprovázel a hlavně dva roky udržoval v dobré kondici a náladě. Patří mu veliký dík za naše jednatřicetileté přátelství, je to spolehlivý kamarád. A mě těší, že je i mezi Lormáky oblíbený. Věřím, že si se mnou ještě užije řadu srandiček.

Co říci závěrem? Byl jsem vyzván na souboj Vaškem Fišerem. A já tuto výzvu přijímám. Budu muset i nadále cvičit. LORMu přeji hodně takových zdařilých olympiád, úsměvů a radosti z práce pro hluchoslepe klienty. Děláte to báječně a nemá to chybu!

Milan Koklar

Sám nebo sám?

Telefon – a už mám naději prožít týdenní pobyt v mém oblíbeném kraji – na Valašsku. Ještě nevím, kdo bude mým celotýdenním doprovodem, ani kterým vlakem pojedou. Z doslechu mám jet do Frenštátu a potom do Trojanovic, ale až tam koleje nevedou. Snad pěšky? Náhodní průvodci cestou na Hlavní nádraží v Praze jakoby tušili můj spěch, nejistotu a nervozitu. Jakékoliv přání vyslovím, snaží se mi ho splnit. A tak se dostávám na patřičné nástupiště, kam má během pěti minut přijet rychlík směřující na Valašské Meziříčí, po přestupu dál do Frenštátu pod Radhoštěm. Jak jen to dopadne? Paní, která mě zanechala na nástupišti, upozorňuje, že na doslech jsou další cestující, kterých se mohu zeptat. Nemohu si vybírat. Vyslovím do tmy některým směrem, zda je někdo nablízku. „Ano, jsem těsně u Vás. Co potřebujete?“ Dívčí hlas. Nechci dívku vylekat svými nejistotami a požadavky. Jen prosím upozornit, až bude přistaven vlak na Olomouc a pomoci najít dveře. Ochotně slibuje. Konečně. První bezstarostný uklidňující výdech. Loket dívky mne přesně nasměruje na schody a do kupé. Jsou tady už dva spolucestující, kterých se mohu na cokoli zeptat. A bylo by toho moc. Jenže nejprve je třeba se dozvědět, s kým mám tu čest. Jim slepecká hůl řekla, kdo jsem. Nabízejí mi místo u okénka, snad abych mohl sledovat krajinu. Pak chvilka zádumčivého mlčení. Místo hned u vstupu mi nejvíce vyhovuje. Ale hlavně – slovní spojení už je navázáno. A hned další radost – jedou také do Frenštátu. Rádi mi tam poradí, jak se dostat do mého cíle, do Trojanovic. Mám mobil, ale ve spěchu jsem ho nedobil. Nemohu dát do cíle zprávu, kdy a kam přijedu. Spolucestující ochotně bez požádání nabízejí svůj. Ano, vědí o mně, možná pro mne k vlaku přijedou. Znovu mě prohřívá pocit štěstí. Neřešitelné situace se jedna za druhou s pomocí dobrých lidí vyjasňují. Také má všestranná pomocnice v tomto kraji už má zprávu a pojišťuje můj bezpečný dojezd. Příběhy spolucestujících zkracují cestu. Už je tu „Valmez“, jak se městu místně říká. Přecházíme na druhé nástupiště. Ani se neodvažuji pomyslet, jak bych se zachoval bez těchto ochotných lidí ve zcela neznámém prostředí, kde navíc z důvodu výluky musíme přejít do přistavených autobusů. Oh, kde jsou ti nedobří, o kterých tak často slýchám? Pryč

s takovými úvahami! Frenštát. Hned u východu poznávám hlasy Lormáků a vřele tisknu jejich dlaně. Poznávám i svou budoucí průvodkyni a hlas i loket té místa znalé, nanejvýš spolehlivé z Frenštátu. Autem dlouho mírně stoupáme – to bych se s tím tlumokem prošel, a jak bych našel hotel U Lip? Informátorka z Frenštátu cestou upozorňuje na místa, se kterými bychom se mohli seznámit. Trojanovice nejsou malá vesnička, ale obepínají velkou část Frenštátu. Každé stavení má velkou rozlehlou zahradu. Vjíždíme na parkoviště. Opláchnout ruce a sednout k večeři. Pak klíč od pokoje a už se seznamuji se zařízením, hlavně se sprchou, toaletou a lůžkem. V klidu na válendě si promítám dnešní den. Tak končí první den pobytu, šťastný a přínosný. Teď si ujasňuji, že jediná správná odpověď na otázku, zda sám nebo sám, je: „NIKDY NEJSI SÁM“.

Viktor Sedlář

Jeden den v Trojanovicích

Šli jsme v Rožnově do dřevěného města – kostel, hřbitov: Emil Zátopek byl nejúspěšnější v běhu na 10 000 metrů a 5 000 metrů, Ludvík Daněk v hodů diskem.

Dále radnice, pošta, chalupa, hotel, úl, postel, stůl, kolíbka, poštovní schránky, mlýnské domy, lis, pila řeže dřevo, voda točí mlýnské kolo, mele mouku, podkovy kovář kladivem z kovu, kočár na obilí...

Odpoledne jsme šli na vycházku na Pustevny, na občerstvení, pili jsme džus, šli jsme dolů po asfaltové cestě do hotelu.

Jan Kessner

Trojanovice

Trojanovice musím povýšit z malé vesničky na velkou obec s 2370 obyvateli. Od místní rodačky se dozvídáme, že tato vesnička se rozkládá kolem stísněného Frenštátu. Každá usedlost má rozlehlé zahrady. Je zde více penzionů k ubytování a proti zastávce u hotelu Kocián je malá, stylově upravená kaplička. Z tohoto místa se vychází k lanovce na Pustevny. Výstupu se nezúčastňuji při vědomí, že vrcholky

Beskyd se absolvují pro překrásný výhled do kraje. Tady bych si uvědomil, že bez zraku jsou nedosažitelné. Ale dozvídám se z doslechu, že nás obklopují další vrcholky, například Radhošť, Stolová hora, Smrk, Ondřejník či Červený kámen, z nichž stékají potoky a řeky křišťálové a voňavé vody, například Lubina, Lomná a Bystré, které končí svou pouť v Odře. Dalším vědomostním prožitkem byla návštěva rožnovského skanzenu. Pro mne bylo nejzajímavější dotknout se památníčku Emila Zátopka. Dotekem můžeme vidět tohoto slavného olympionika v pohybu přesně tak, jak si běžel pro olympijské zlato. Mezi rostlinami u památníčku se vyhřívají jako čestná stráž ploštice. Radostí pro mne bylo setkat se s rožnovskými přáteli, dnes již pokročilého věku, bývalými instruktory prostorové orientace. Odjíždíme z Rožnova a můžeme se těšit na další poznávací zájezd do Frenštátu pod Radhoštěm. Na jeho svažitém náměstí majestátně stojí dva kostely zasvěcené Janu Křtiteli a druhý svatému Martinovi. Zastavujeme se před jedním z kostelů a někdy i pro někoho slaběji vnímaná hra varhan oznamuje končící mši. Vycházejí frenštátští svátečně oblečení muži i ženy a hlavně, dle popisu průvodce, hodně dětí, též ve slavnostním. Poptávám se mezi účastníky mše a dostávám přesný popis umístění plastiky Jiřího Rašky. Shodou okolností jsem nevědomky oslovil velebného pána – už v civilu, který mi ochotně přesně místo popsal. Sahám si na umělecké dílo a vnímám i sklon lyží a náklon postavy při jeho rekordním olympijském skoku. Hřeje mě vědomí, že někde v blízkém domě pan Jiří Raška dosud žije, již jako sedmdesátiletý slavný občan Frenštátu. K úplnému uspokojení posloužila karamelová zmrzlina v blízké cukrárně. Dalším z naučných zájezdů byly rodné Hukvaldy Leoše Janáčka. Ohmatání exponátů v rodném domku a ještě zajdeme k pomníku slavné Lišky Bystroušky. Sedí v oboře na kamenném podstavci, je z bronzu a nejvyleštěnějšími částmi těla jsou čumáček a ocásek. Třpytí se jako zlato ve slunci. Na „vyleštění“ se podílely svobodné dívky, v současné době již vdané paní, protože dotekem se do roka zajišťuje svatba. To byl poslední z poznávacích zájezdů, který v nás zanechal příjemný pocit z velkého bohatství tohoto kraje. Zůstávám s vděčností těm, kdo pomáhali mé paměti – paní Jiřince Fučíkové a Emě Staříkové.

Do kopce a z kopce aneb týden v Jizerkách

Prší, prší, jen se leje, na silnici, na koleje. Takhle nás přivítal Josefův Důl, kam jsme přijeli na týdenní pobyt pořádaný o.s. LORM.

Druhý den nepršelo, takže jsme rozhýbali svá těla při rozcvičce, kterou vedla Zdeňka Jelínková. Hned po snídani jsme si spolu s průvodci vyšli na procházku do kopce a z kopce, protože hotel Porta Aperta leží v údolí říčky Kamenice. Odpoledne nás navštívil ing. Kašpar, aby nám předvedl kompenzační pomůcky pro sluchově postižené – a bylo jich opravdu hodně.

V neděli pro nás přijel autobus a odvezl nás do Liberce. Jedna skupina šla na Ještěd a další Lormáci navštívili zoo, kde mají tygra bílého a mnoho dravých ptáků. Liberecká zoo je nejstarší zahradou a určitě stojí za to ji navštívit.

Druhý výlet nás zavedl na zámek Sychrov, který je obklopen parkem s vzácnými stromy. Naše průvodkyně mluvila zřetelně a hlasitě a hlavně nás nechala prohlédnout mnoho exponátů. Prohlídka zámku se mi velmi líbila a myslím, že i ostatní odcházeli spokojeni.

A co se mi na pobytu ještě líbilo? Například návštěva keramické dílny, kde jsme si mohli nabarvit keramické figurky zajímavou technikou. Jana Kašparová prozradila, že sbírám žáby – a hned jsem jednu dostala. Odpoledne jsme čekali na vlak a pan keramik mi přinesl ještě dvě malé žáby. Má sbírka je tedy o něco větší a vlastnoručně namalovanou žábu jsem neměla. Takže moc pěkný zážitek! Zajímavá byla i návštěva výroby hraček v Jiřetíně pod Bukovou. V muzeu v Josefově Dole jsme si prohlédli výrobky z místních skláren a je velká škoda, že již nejsou v provozu.

Počasí nám přálo, takže jsme mohli posedět u ohně, opéct buřty a zazpívat při harmonice a trubce manželů Kráčmarových. Došlo i na zpěv za doprovodu kytarového dua Martina a Stáňa.

Týden uběhl jako voda v Kamenici a nastal čas loučení, ale ne na dlouho. Vždyť v září je Lormolympiáda a oslava 20 let o.s. LORM.

Závěrem bych chtěla poděkovat vedoucí pobytu Janě Radové za dobře připravený program, všem průvodcům

a také vedení LORMu a sponzorům.
Těším se na další setkání.

Marcela Peterková

Novinka ve vývoji sluchadel

Když mne paní doktorka, u které jsem v evidenci od dětství, oslovila, ať přijdu, že má pro moji sluchovou vadu nová bezdrátová digitální sluchadla zn. Clear, hořela jsem nedočkavostí.

Za doprovodu terénní pracovníce paní Jany Kašparové jsem po objednání se v Centru zrakových vad v motolské nemocnici a s lékařskou zprávou od svého ošetřujícího očního lékaře, po dalším vyšetření zde, obdržela tiskopis, tzv. Memorandum. To je nutné k podání žádosti pro pojišťovnu (potvrzené nejen od praktického lékaře, ale také po vyzkoušení a testování sluchadel i s doporučením od foniatra) k získání příspěvku na dvě sluchadla při mém postižení hluchoslepotou.

Je to obrovský pokrok ve vývoji sluchadel, no už je nosím 45 let, posuďte sami: při jejich nasazení vám sdělí, že je levé připraveno či pravé připraveno. Při přepnutí programu pouze u jednoho sluchadla se automaticky přepne i to druhé, a ještě Vám sdělí, na jaký program máte právě přepnuto, či že je vybitá baterie.

Paní doktorka je seřídila podle tvarovek vhodných k mému zvukovodu a mého audiogramu. Mám možnost volby pěti programů Master, Comfort, TV, telefon, indukce s mikrofonom nebo samotná indukce a novinkou je i program ZEN, kterým mohu zapnout při únavě či šelestu relaxační hudbu.

Nyní díky pěknému příspěvku od VZP a Nadačního fondu Českého rozhlasu tato závěsná bezdrátová digitální sluchadla nosím a s potěšením vnímám hlasový výstup a užívám si díky nabídce programů přirozené kvality všech zvuků v různých prostředích.

Ještě k těmto sluchadlům, díky bezdrátové komunikaci (Bluetooth, Hifi), jsou doplňkové ovladače k TV a pro mobilní telefonování, ale to budu teprve zkoumat a určitě

si něco pořídím. Paní doktorka mi sdělila, že se můžeme s žádostí na tyto doplňky ke sluchadlům obrátit na sociální odbor v místě bydliště.

Dagmar Prošková

Průkopník či šílenec?

Přátelé a kamarádi,

úvodem mi dovoluji pár slov o sobě. Jsem obyčejný člověk, který přišel o zrak zhruba v jednom roce svého života, později se přidala sluchová vada lehce progresivního charakteru. Veškerá studijní léta, tedy od školky až po konec střední školy, jsem prožíval přes týden v Brně na internátě a na víkendy jsem jezdil k rodičům. Po skončení školy jsem nastoupil do Domu sv. Cyrila a Metoděje ve Vlaštických Opavě, kde jsem bydlel a odkud dojížděl denně do zaměstnání. Nejprve do chráněných dílen a později na masérnu jako masér, přičemž tuto profesi vykonávám dodnes. Z Vlaštic jsem odešel v roce 2003 do nájemního bytu a od roku 2006 bydlím ve svém vlastním bytě s vodící fenkou Korynou. Prožívám starosti a radosti jako kdokoliv jiný a mám i spoustu zájmů. Nebudu je zde všechny jmenovat, ale podělím se s vámi o ten z největších: AIRSOFT.

Co je vlastně airsoft?

Jedná se o bojovou hru podobnou paintballu. Hlavní rozdíl je v tom, že při paintballu se používají želatinové kuličky naplněné barvou, která po zásahu protihráče barevně označí, a není tedy možné zásah zatajit. Při airsoftu se používají malé plastové kuličky, které hráče po zásahu nijak neoznačí, a je tedy na zasaženém hráči, aby v rámci fair play zásah přiznal a opustil hřiště. Airsoft je tedy zároveň jakýmsi pomyslným sítem, přes které projdou jen hráči respektující pravidla a teamovou taktiku a strategii.

Co mě láká na airsoftu?

Již od dětství mám kladný vztah ke zbraním, vojenské technice a ke hrám na vojáky v různých obměnách. Airsoft

je možností, jak klukovské hry posunout blíže k realitě se vším, co k tomu patří. Tedy reálné zpracování zbraní včetně možnosti střelby jednotlivými ranami i dávkou, možnost zasáhnout či být zasažen, nutnost pohybovat se a střílet tak, abych vždy zasáhl protihráče a nikoli spoluhráče, možnost plánovat taktiku a strategii a trénovat tak souhru ve dvojicích nebo součinnost celého teamu a v neposlední řadě si zdokonalovat prostorovou orientaci, sluch a koordinaci pohybů.

Jak jsem se dozvěděl o airsoftu?

O airsoftu mi řekl jeden můj kolega z práce, se kterým jsem si povídal o zbraních a o speciálních jednotkách. V té době se znal s jedním aktivním hráčem a domluvil s ním, aby mě nechal zastřílet z elektricky natahované zbraně M4A1. Zbraň umožňovala střelbu jak jednotlivě, tak i dávkou – a po vystřílení asi 3000 kuliček jsem věděl, že mě zájem o airsoft už nepustí. Začal jsem vyzvídat, co a jak a jestli bych si mohl zahrát taky, ale bohužel v té době ještě nepřišel můj čas. Základní kámen však už byl položen...

Jak jsem se stal „airsoftákem“?

Od té doby jsem začal slídit po různých informacích a přemýšlet, jak to navléknout, abych i já mohl být aktérem hry. Cesta k rozluštění záhady se našla v dubnu roku 2010, kdy jsme se šli s partou kamarádů a dvěma dětmi projít do polí. Měl jsem v té době nějaké levné airsoftové zbraně čínské provenience, které bylo nutno na každou ránu ručně natáhnout, a tak jsem je vzal spolu s kuličkami a krabičkou od lázeňských oplatek s sebou. Uprostřed polí jsem zarázil svou bílou hůl do země a krabičku na ni připevnil. Děti potom do ní střílely a zkoušely, kdo se vícekrát trefí. Já to zkusil taky, ale moc mi to nešlo. Vše se však změnilo, když si jeden z našich malých kamarádů stoupl vedle mě s druhou zbraní a začal krabičku zasahovat. Najednou jsem zjistil, a vidící kamarádi mi potvrdili, že taky zasahují, a tak jsme zkoušeli střílet z různých vzdáleností a pod různým úhlem a více či méně se do krabičky zarývaly i moje střely.

Od té doby jsem tedy měl jasno, že zasáhnout cíl, vydává-li nějaký zvuk, není nikterak nemožné, zvláště bude-li mít velikost lidské postavy. Problém s ozvučením hráčů

vyřešily vzpomínky na letní tábory, kdy jsme k tomuto účelu používali náramky s rolničkami. Zbývalo vyřešit jaké zbraně a jak ochránit obličej a uši hráčů před zásahy. Při brouzdání na stránkách www.airsoftshop.cz jsem narazil na malé lehké samopaly, které byly zrovna ve slevě ze 750 na 500 Kč. Vsadil jsem vše na jednu kartu a objednal jich rovnou 10 včetně střeliva.

Jak se formoval první airsoftový tým zrakově postižených hráčů?

Obcházel jsem předem vytipované kamarády a kamarádky a začal je zasvěcovat do možností těchto zbraní a vlastně celé hry. Dopadlo to tak, že jsem musel ještě jeden samopal přiojednat. Zároveň jsem pátral po vhodných maskách a po dohodě s kamarády jsem odeslal objednávku i na masky. Měli jsme zbraně, náboje, masky i rolničky, ale chybělo nám hřiště. Tento problém se vyřešil, když jsme s kamarádkou narazili na střelnici v polích, která byla přístupná jen přes bránu a dveře vedoucí na pal post. Po dohodě s panem Oldřichem Gavendou byla první akce naplánována na 10. července 2010. Máme z ní díky kamarádu Adamovi natočené i krátké video.

Následkem obrovského nadšení z první vydařené hry jsme se do poloviny listopadu sešli zhruba desetkrát. Během času začali mnozí střelci prahnout po lepších a výkonnějších zbraních různého typu a principu, takže se boje stávaly stále dramatičtější a člověk si musel začít dávat výrazně větší pozor.

Proč Opavští krtci?

V zimním období jsme si dali pauzu, protože mrazivé počasí airsoftovým zbráním nesvědčí, a na jaře, když jsme se sešli, abychom se dohodli, co a jak se bude letos dít a zavzpomínali na minulé akce, padl návrh, že bychom si mohli jako team dát nějaký název. Kamarád Radek přišel s návrhem Opavští krtci. Na dotaz, proč krtci, Radek odpověděl, že krtek je také slepé zvířátko. Po hurónské salvě smíchu byl název odhlasován v podobě Airsoft Opavští krtci. Zvolen byl rovněž vedoucí a jeho dva zástupci. Také došlo na plánování akcí a byl prostor i na úvahy a návrhy, v jakém prostředí a jaké herní scénáře vyzkoušet. Rovněž

jsme řešili, jak docílit toho, abychom mohli existovat jako oficiální oddíl. Tento problém nám o pár týdnů později pomohl vyřešit náš kamarád Aleš, předseda Tělovýchovné jednoty LOS Opava, když nám navrhnul, abychom se stali aktivním oddílem TJ LOS Opava. Po zvážení této nabídky všichni Krtci vyplnili přihlášku a dnes už tedy existujeme pod názvem Tělovýchovná jednota LOS Opava sportovní klub Airsoft Opavští Krtci.

Od první akce konané 10. 7. 2010 až po současnost se našich akcí neúčastnili jen současní členové Krtků, ale měli jsme, máme a věřím, že mít budeme i hostující hráče z Brněnska, Ostravska a Vsetínska a že budeme moci přivítat i hráče odjinud. Rovněž taky doufám, že zájem o tuto aktivitu vzroste a pod vedením některých z hostujících hráčů se zrodí další komanda, s nimiž budou moci Krtci soupeřit.

V případě zájmu o airsoft včetně možnosti povídat si a dozvědět se, co a jak děláme, je na stránkách www.brailnet.cz založena konference Airsoft pro každého. Vaše dotazy zodpovím buď já, nebo někdo z členů našeho diverzního komanda.

*Za team Airsoft Opavští Krtci
Václav Fišer*

Stačí trocha ochoty a porozumění

Milí Lormáci!

četla jsem si v časopise Dotecky pro nás hluchoslepé rozhovor s panem Markem Valičkem. U tohoto článku jsem se fakt skvěle pobavila. Ten mužskej je pro mě prostě borec! Proto mi má asistentka Tereška, se kterou se vidím téměř každý pátek, z internetu vytiskla další jeho články.

Tímto Vám chci říct, že kdo má okolo sebe dobré, hodné a chápací lidi, je naprosto super! To snad jen v okresním městě LTM jsou lidé tak hloupí?

Ztratila jsem před 4 roky sluch po lécích, takže slyším pouze zvuky, ale nerozumím řeči. Proto se mi musí psát

prstem na moji dlaň. Když mě někdo potká a začne na mě mluvit, tak se mu marně snažím vysvětlit, o co jde. Začne na mě koukat jak na nějakou cvičenou opici nebo odejde. No to bych toho člověka nejraděj načutla... Mohla bych spočítat na jedné ruce a ještě jeden prst by mi zbyl, kolik lidí v LTM mi píše prstem na ruku. Bavím se o všem a můj handicap jim vůbec nevadí. To ale opravdu záleží na charakteru lidí. Když se náhodně někoho zeptám, jestli ví, co znamená červenobílá hůl, tak absolutně neví, o co „gou“.

Proto jezdím k lékařům pouze do Prahy a jsem ve styku se skvělou organizací LORM pro hluchoslepé. Jak v nemocnici IKEM, tak i na Karláku, kam jezdím, je pro lékaře a sestry naprosto normální psát mi do dlaně. A ne vás jen odsuzovat a považovat hned za mentálně postiženého, jako tady u nás v LTM.

V žádném případě nedám na Pražáky dopustit! Mám ráda humor a lidi, kteří se dokážou se mnou bavit a neodstrkují mě. Ale to bohužel bude ještě dlouho trvat, než se všichni lidé naučí, jak se mají chovat. Proto když Vám z těchto lidí bude někdy na nic jako mně, přečtěte si nějaký ten článek od Marka Valička. Bude Vám hned líp (chi chi).

Martina Berková

PŘÍBĚH

Naplnit svůj čas

Studentka Marta Karásková pomáhala při různých akcích LORMu - Společnosti pro hluchoslepé, při rekondičních pobytech klientů působila jako průvodce – ač sama po „srážce“ s meningokokem už ve čtvrtém měsíci života ohluchla a bez sluchadel nerozliší, jestli ji někdo chválí nebo zatracuje. O degeneraci oční sítnice se dozvěděla později, ve dvanácti letech, něco rozpozná zhruba do vzdálenosti dvou metrů.

Vyrůstala v rodině, kde jí kvůli postižení úlevy neudělili, natož aby dcerku nedejbože litovali; taková výchova

s ušlapáváním cesty mívá janusovskou podobu, uvědomuje si dnes vystudovaná speciální pedagožka. Obstála mezi sourozenci, ledasco musela překousnout v mateřince i v základní škole. Dospívání představovalo zmatek nikoli citový. „V pubertě jsem nevěděla, kam patřím – zda do světa postižených či nepostižených.“

Ta „jinakost“ se projevovala tím, že i později, na gymnáziu, ani trochu netoužila po romantice, po lásce, na kluky byla až alergická. „Báli se mě,“ připouští paní Marta.

Až na jednoho... Objevil se, když studovala na Univerzitě Karlově v Praze.

„Celý můj život při mně stála a stojí maminka. Byla to ona, kvůli komu jsem zvládla maturitu a pak držela v rukou vysokoškolský diplom. Bylo to jakési poděkování za to, co dlouhá léta pro mě dělala. Moje duální postižení je natolik závažné, že jsem si už před maturitou uvědomovala, že bez vzdělání se nikam nedostanu. A já jsem chtěla pracovat, být užitečná, nějak naplnit svůj čas. Představa, že bych jen seděla doma a byla závislá na invalidním důchodu, byla pro mě nepřipustná.“

Na fakultě řešila denně tentýž problém: poznámky z přednášek. Pořizovat si je nedokázala, vypůjčené od kolegyně studentky a zkopírované je přepisovala maminka Karásková po nocích do počítače – než se objevil mládenec, jenž místo panáčkování v uniformě vojína základní služby zvolil službu civilní a část úvazku písaře převzal.

O něco později dokázal ještě víc: přesvědčit Martu, aby se za něj provdala. A nejen to. „Lukáš pochází z Podkrkonoší, a už po roce naší známosti bylo zřejmé, že to budu já, kdo a kam se odstěhuje. Uvažovala jsem tedy o uplatnění někde poblíž bydliště, ale nenašlo se nic, co by bylo dostupné vzhledem k mému postižení.“

A byl to LORM, kdo nabídl řešení: překládání odborných článků s tematikou hluchoslepoty, taky informovala formou přednášek na školách různých stupňů i pracovníky úřadů, jak jednat s takto postiženými.

Do doby, kdy se přihlásila o svůj podíl času dvojčata Matěj a Jakub.

Taky dramatickým porodem císařským řezem šest týdnů před termínem, protože lékaři diagnostikovali opožděný vývoj jednoho z dvojčat. Než si v porodnici kluci řekli

dětštinou: Ahoj brácho, byl manžel Lukáš s paní Martou. „Hned po porodu si kluky pochoval, já jsem je viděla až druhý den.“

Matěj, který měl mít vývojové potíže, se narodil jako zdravý čiloušek, zato Kubík přišel na svět s porodní váhou 1200 gramů, selhávaly mu plíce a týden čekal v umělém spánku na lepší prognózu...

Dobré zprávy se rodina dočkala – a pro matku začal po návratu z porodnice domů překážkový závod, ve kterém se večer dobíhá do cíle, leč bez euforie vítěze, protože ráno se nastupuje na start znovu. Krmení miminek, přebalování, koupání, domácnost... Navíc cvičení s Kubíkem. Pět měsíců Vojtovou metodou. „Zvládala jsem to dobře, ale bylo to hrozné období, které jen prořval – a já často brečela s ním,“ přiznává paní Zemanová.

„Jsem matka přísnější. Manžel, který děti vidí až po práci, má tendenci je rozmazlovat, je spíše jejich kamarád. Mám často pocit, že vychovávám tři kluky. Ale je skvělým tátou. Na to, jak je pracovně vytížený, najde si pro děti čas vždycky.“

Rozdělení výchovných úloh přináší úrodu. Rošťáci jsou sice schopní nabarvit si vzájemně vlasy vodovými barvami, o chvíli později ale na procházce dělají průvodce, kteří hlídají silnici vpředu i vzadu a včas čapnou maminku za ruce a hlásí, že se blíží auto – a pak jeden nebo druhý se přitočí a zašveholí: Maminko, já tě mám moc rád. A maminko, ještě jeden bonbonek a budu opravdu hodný!

„Jsou to opice, které vědí, co na koho platí,“ zná své pappenheimské paní Marta.

Uvědomuje si i mínusy spojené s jejím handicapem. Například nemůže synky odměnit tím, že by je vzala autem na výlet; pro takové příležitosti se musí čekat na otce řidiče. Může jim ale dopřát akce pořádné pro děti tam, kam se společně dostanou autobusem. „Snad po téhle stránce nestrádají. Chci, aby měli krásné dětství.“

S přijetím Kubíka a Matěje do mateřské školy se mohla zajímat o zaměstnání. V říjnu minulého roku nastoupila v Nové Pace do občanského sdružení Život bez bariér, jež organizuje pomoc lidem se všemi druhy postižení. „Nemohla bych zůstat doma, potřebuji pracovat. Jsem tam na poloviční úvazek, víc kvůli dětem a dojíždění nestihnu.“

Stará se zejména o to, aby se veřejnost dozvěděla co nejvíc o problematice hluchoslepých. Ta zůstává – i když mnohé k ní už proniklo díky osvětové činnosti LORMu – pořád ještě velkým lánem úhoru.

Návrat k práci speciálního pedagoga nevylučuje.

„Je to můj obor. Ale doufám, že i to, co teď dělám, je činnost speciálního pedagoga,“ říká žena, která ví, co chce a umí za tím jít.

Jan Nouza

SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ PORADNA

Parkovací průkaz pro osoby se zdravotním postižením bude platit i v rámci EU

Od 1. 8. 2011 platí zákon č. 133/2011, kterým se novelizuje zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Od 1. 8. 2011 platí také nový parkovací průkaz označující vozidlo, přepravující osobu těžce zdravotně postiženou. Tento parkovací průkaz bude platný také v zemích Evropské unie. Je samozřejmé, že držitel průkazu musí v členských zemích dodržovat tamější předpisy o využití parkovacího průkazu. Parkovací průkaz se vztahuje na občany, kteří používali označení O1 a O2. To znamená, že parkovací průkaz budou používat i vozidla řízená osobou se sluchovým postižením. Parkovací průkazy budou vydávat opět obce s rozšířenou působností, které doposud vydávaly označení O1 či O2. Parkovací průkaz může být vydán pouze osobě, která je držitelem výhod II. a III. stupně (průkaz ZTP a ZTP/P) s výjimkou postižených úplnou nebo praktickou hluchotou. U osob s praktickou nebo úplnou hluchotou, které jsou držitelé mimořádných výhod II. stupně bude nadále vydáváno označení O2. Pro využívání parkovacího průkazu platí i nadále všechna ustanovení, která se týkala označení O1 a O2. To znamená, že parkovací průkaz může být použit pouze v případě, řídí-li vozidlo osoba se zdravotním postižením nebo je-li ve vozidle přepravována osoba,

která je držitelem parkovacího průkazu. Převážovaná osoba je povinná prokázat na výzvu policisty nebo strážníka obecní policie, že jí byly přiznány mimořádné výhody. To znamená, že musí vždy s sebou mít průkaz ZTP nebo ZTP/P. Nadále také platí, že držitel parkovacího průkazu v naléhavém případě nemusí dodržovat zákaz stání, přitom však nesmí být ohrožena bezpečnost a plynulost silničního provozu. Dále platí dosavadní ustanovení, která umožňují vjet do míst se značkou „Zákaz vjezdu“ pokud je tam dodatková tabulka „jen zásobování“, „mimo zásobování“, „jen dopravní obsluha“ a „mimo dopravní obsluhy“. Držitel průkazu současně může v naléhavém případě vjet i do oblastí označených značkou „Pěší zóna“. Platí i další ustanovení, která se týkají využívání vyhrazených parkovišť a zřízení vyhrazeného parkoviště v místě bydliště. Tato vyhláška je teprve ve vnějším připomínkovém řízení. To znamená, že pokud byste v nejbližších dnech žádali o výměnu označení O1 nebo O2 za parkovací průkaz, tak jej ještě nemůžete obdržet. V přechodných ustanoveních zákona o silničním provozu je stanoveno, že výměna označení O1 a O2 bude probíhat do 31. 12. 2012. To znamená, že dosavadní označení O1 a O2 platí až do konce roku 2012. Jakmile bude vyhláška o podobě parkovacího průkazu vydána, můžete požadovat výměnu dokumentů.

*Václav Krása, předseda NRZP, 8. 7. 2011
Zdroj: HELPNET (kráceno)*

ZDRAVÍ

Příčiny hluchoslepoty:

Hluchoslepota a seniorský věk

S hluchoslepotou se setkáváme u všech věkových skupin včetně dětí, vysoké procento výskytu je zejména u seniorů (kolem 60ti let a výše). Hluchoslepota je vrozená nebo získaná, a právě druhou skupinou takto těžce postižených obyvatel se budeme zabývat.

Dotyčná osoba trpí významnou kombinovanou ztrátou zraku a sluchu, nemusí být zcela či z větší části nevidomá nebo sluchově postižená. Hluchoslepý člověk si nemůže ztrátu jednoho smyslu kompenzovat druhým smyslem v takové míře, který tento přístup předpokládá, ale naopak souběžné postižení obou smyslů kompenzaci z hlediska sociální rehabilitace ve velké míře oslabuje. Současné postižení obou smyslů, i když jen lehké, vytváří samostatnou kategorii *hluchoslepota*, která přináší vážnější omezení schopností člověka, než je tomu v případě samostatné sluchové či zrakové vady. Ještě závažnější omezení schopností člověka nastává, přidá-li se ke smyslovým vadám ztráta rovnováhy, demence, omezení hybnosti, ale i např. diabetes a jiná onemocnění.

Získanou hluchoslepotu lze stručně rozdělit do následujících kategorií:

- nevidomý – sluchově postižený v různém rozsahu
- neslyšící – zrakově postižený v různém rozsahu
- zrakově postižený v různém rozsahu – sluchově postižený v různém rozsahu
- nevidomý – neslyšící

I když lze někdy částečně dopad smyslového postižení kompenzovat speciálními kompenzačními pomůckami, většinou zůstává trvalé, mnohdy s negativní prognózou. Postižení smyslových orgánů může být způsobeno různými faktory a vlivy, úrazy, nemocemi, postupujícím věkem... Člověk s diagnózou hluchoslepota se najednou začne potýkat s problémy přinášejícími mimo zdravotní potíže i dosud nepoznané omezení v běžném životě, jako je např. dorozumění se s rodinou, okolím, sebeobslužné činnosti, údržba domácnosti, nákupy, návštěvy úřadů, lékařů, přátel, společensko-kulturní aktivity, sport a další činnosti. Vzniká obrovský tlak na psychiku, a to nejen postiženého jedince, ale i blízkých osob v kruhu rodiny či přátel. K hledání odpovědí se nabízí spousta otázek – jak vzájemně komunikovat, jak zajistit bezpečný pohyb v domácnosti a mimo ni, jak usnadnit péči o sebe, o domov, jak umožnit přístup k informacím, jak naplnit den?

Kde hledat odbornou pomoc? Občanské sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepé, jediný poskytovatel registrovaných služeb pro hluchoslepé v naší republice, nabízí pomoc v oblasti odborného sociálního poradenství, sociální rehabilitace, tlumočnictví a sociálně aktivizačních služeb spoluobčanům s hluchoslepotou a jejich rodinným příslušníkům. V rámci potřeb uživatelů služeb spolupracuje s úřady, lékaři, dobrovolníky, odborníky, veřejností, institucemi a poskytovateli služeb zrakově a sluchově postiženým lidem. Přes svá oblastní poradenská centra působí ve všech krajích, terénní pracovníci dojíždějí přímo do bydliště uživatelů. Podrobně se o činnosti LORMu dočtete na stránkách www.lorm.cz.

I přes toto mimořádně těžké zdravotní postižení se s ním spousta lidí „naučí žít“. Je to bezesporu dlouhodobá, troufám si říci, že celoživotní bitva ve smyslu nepodlehnout, nevzdat se, nepropadnout trvalému smutku, zoufalství, depresi... Dnes a denně na sobě pracují, aby mohli svůj život i nadále prožívat stejně intenzivně jako kdokoli jiný. Aby se třeba mohli sami, jen s pomocí své červenobílé hole, vydat na cestu za přáteli, na nákupy nebo jen tak na procházku.

*Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*

HAF

Služební plemena psů pro handicapované (3. část)

Mexického naháče si mohou pořídit i alergici

Bohužel, pro některé alergické osoby je pes spouštěčem alergenů. Tyto alergeny jsou nejvíce přítomny v kožních šupinách, méně jich je v srsti psů. Bezsrstí psi se mohou stát pro alergiky řešením, ale také nemusí! Proto je užitečné a mnohdy i nezbytné před pořízením psa si nejprve zjistit

rozsah alergie. Rozhodně však neplatí, že takový pes bez chlupů bude stoprocentně vhodný pro alergiky. Jde o velice individuální záležitost, protože alergickou reakci mohou vyvolat nejen chlupy, šupiny kůže či prach, který se v nich zachycuje, ale i sliny, moč nebo výkaly. Všeobecně tak platí, že alergický člověk, který projeví zájem o bezsrstého psa, by si měl nejdříve vyzkoušet, zda mu bude vyhovovat.

Mezi plemena psů bez srsti patří například dnes poměrně vzácný mexický naháč. Historie a původ tohoto plemene není dodnes přesně objasněna. Na vznik mexického naháče existuje hned několik názorů. Jedna teorie tvrdí, že se jedná o potomka čínského chocholatého psa a pochází tak z Číny. Podle jiných historických pramenů je možné, že zemí jeho původu je Turecko, neboť tam se také vyskytoval holý trpasličí turecký chrt. Někteří vědci zase tvrdí, že mexický naháč je potomek peruánského naháče a pochází již přímo z Mexika. Na území obývaném Aztéky nacházíme hliněné důkazy datované do období 200 až 900 let před Kristem. Aztékové tyto psy považovali za dar od Boha, neboť v době nemoci pes svého pána zahříval svým holým horkým tělem. Zúčastňovali se také kulturních obřadů a s jejich pomocí se léčily některé nemoci, jako například revmatismus. Kromě toho tito psi svým neobyčejným zevnějškem lidi nadmíru přitahovali. Proto i dnes si zaslouží více popularity a milovníků, kteří by jej zachránili před vyhynutím.

Kůže mexického naháče je hladká, měkká, jemná a na dotek teplá (kolem 40 stupňů Celsia). Jemná srst se v nepatrném množství může vyskytovat jen na temeni a v týle, případně i na tlapkách a na konci ocasu. Úplné absenci srsti se však dává přednost. Zbarvení kůže by mělo být co nejtmavší a jednobarevné, povolují se však i drobné skvrnky. Obvykle se uvádí barva břidlicová, černá, tmavě rudošedá, játrová a bronzová. Existují tři varianty tohoto plemene, lišící se pouze velikostí. Celkově jsou diskvalifikováni psi a feny v kohoutku větší než 60 cm nebo menší než 25 cm. Hmotnost se u malých forem pohybuje v rozmezí 6–8 kg, u středních 13–16 kg.

To, že mexický naháč nemá srst, neznamená, že mu nemusíte ošetřovat kůži! V první řadě ji musíte co nejlépe chránit před slunečním zářením, jinak by se mohla spálit. Nejdůležitější je, aby kůže byla pružná, jednolitá a chráněná

proti vysychání. Pomocí dobré pleťové vody nebo krému toho snadno dosáhnete. Do kůže se někdy vtírá olej.

Mexický naháč nepotřebuje mnoho pohybu, **je to klidný, nebojácný pes**, od přírody šťastný a veselý. Dospělý **xolo**, jak se mu také říká, je zvíře spíše tiché a klidné. Zajímavé je, že toto plemeno neumí štěkat, pouze vrčí a vyje, a to jen tehdy, je-li vyprovokováno. Štěňata mají, na rozdíl od dospělých jedinců, výrazně kratší nohy a tupý čenich. Také bývají hlučnější, ale později se zklidní. **Je to skvělý hlídač**, přítulný ke svým vlastním lidem, inteligentní, velmi přizpůsobivý, klidný a důstojný. Doporučuje se občas s ním dovádět a hrát si, pak obvykle bývá úplně spokojen. Se staršími dětmi sice vychází poměrně dobře, nesnáší však hrubé zacházení, divoké hry s míčem ani zavírání do kotce. Většinou lpí na jednom páníčkovi, kterého rád všude doprovází i na vodítku, ačkoli zbytek rodiny a další zvířata rovněž respektuje.

Zdeněk Sedláček

INFORMACE

Střípky z historie kompenzačních pomůcek

Sluchadla – 1. část

Dnes se vůbec nepozastavujeme nad tím, že si můžeme vybrat mezi digitálními sluchadly to, které nám nejvíce vyhovuje, a ani nemusíme hradit celou částku ze svého. Část nám zaplatí zdravotní pojišťovna a někdy se podaří, že připlatí nějaká nadace či sponzor.

Sluchadla ovlivnila život neslyšících a nedoslýchavých natolik, že nedoslýchaví se mohou se sluchadly domlouvat se slyšícími bez problémů a z mnoha neslyšících se díky výkonným sluchadlům stali nedoslýchaví. Jen malému procentu lidí, těm skutečně neslyšícím, nemůže pomoci sluchadlo žádné.

Jaká ale byla cesta k dnešním programovatelným digitálním sluchadlům? Jaké možnosti měli nedoslýchaví

a neslyšící lidé třeba před sto lety? Pojdme si projít některá data z historie sluchadel. Chronologicky o nich pojednává kniha Jaroslava Hrubého „Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu“ vydaná v roce 1998. Můžeme tak sledovat vývoj ve světě i u nás až do konce minulého tisíciletí. Novinky uplynulého desetiletí musíme hledat jinde.

Od dlaně k trumpetkám

Již velmi dávno přišli lidé na to, že budou slyšet hlasitěji, když si za ucho přiloží dlaň. Doloženou historickou postavou, která si dlaň k uchu přikládala, byl římský císař Hadrianus (Publius Aelius), který žil v letech 117 až 138 našeho letopočtu. Je překvapivé, že přiložením dlaně za ucho lze zesílit zvuk asi na dvojnásobek.

Dalšími pomůckami byly takzvané sluchové trychtýře neboli sluchové trumpetky. V začátcích k tomuto účelu sloužily vydlabané zvířecí rohy a upravené lastury.

Z vojenského hlediska bylo velmi důležité svolávání vojáků na co největší vzdálenost. K tomu sloužily megafony, které zesilovaly mluvu. První historicky doložené použití megafonu se připisuje Alexandru Velikému, který žil v letech 356 až 323 před naším letopočtem. Prý svolával své vojsko na vzdálenost asi dvaceti kilometrů.

Nyní poskočíme v historii o více než tisíc let. Možnostmi, jak zesílit zvuk vhodně tvarovanou trubkou se zabývalo několik učenců. Byli to například:

- Jean Laurechon (1591–1670), francouzský vynálezce, matematik, jezuitský učenec. Popsal megafon v knize „Matematické rekreace“.
- Cloude Comiers (zemřel 1693), teolog, profesor matematiky v Paříži.
- Johann Heinrich Lambert (1728–1777), spisovatel a fyzik samouk. Ve své práci „Paměti Berlínské akademie“ popsal, jak pracuje neelektrický megafon, ale protože vysvětlení založil na analogii se světlem, bylo jeho vysvětlení mylné.
- Pietro Maria Amiani (1618–1690), italský šlechtic, který vyučoval právo. Jeho koníčkem byla matematika, geometrie a fyzika.

První využití „mluvicí trumpetky“ k zesilování zvuku pro

nedoslýchavé (tedy opačné použití – přikládá se k uchu) zmínil Pietro Maria Amiani v knize „Geometria“ kolem roku 1640.

První zobrazení neelektrického sluchadla je v knize „Praktická lékařská cvičení“ od Frederika Dekkerse vydané v roce 1673 v Amsterdamu. V této knize je i obrázek patrně od holandského anatoma Antonia Nucka (1650–1692), na kterém je složitější sluchová trumpetka se spirálovým zvukovodem. Vzhledem k propracovanosti a složitosti trumpetky na tomto obrázku se usuzuje, že musela vzniknout vylepšením jednodušších a starších trumpetek, jejichž popisy ani nákresy se nám nedochovaly.

Možná vás, stejně jako mě, pobaví obchodní lístek dochovaný z roku kolem 1770. Stojí na něm: „Všechny typy trubek a bubnů, francouzské rohy, megafony, sluchové rohy pro neslyšící a všechny druhy lahviček na střelný prach a také vzduchovky vyráběné a udržované Williamem Bullem, výrobcem trubek Jeho Veličenstva, který bydlí v domě se znakem trubky a rohu v Castal Street poblíž Muyse.“

V devatenáctém století vynalézavost autorů sluchových trychtýřů neznala mezí. Měly podobu procházkových holí, držadel lorňonů či váz na květiny. Nedoslýchaví panovníci měli dokonce trůny s vestavěnými zvukovody. Nejčastěji se používala sluchadla typu „bendžo“, „naběračka“, „dýmka“. Luxusní sluchadla byla stříbrná, bohatě gravírovaná. Sluchadlo s názvem „Londýnský dóm“ mělo akustický zisk až 20 dB.

Všechna tato sluchadla měla nevýhodu – musela se držet rukou. Proto vznikaly modely, které držely na hlavě pomocí pružiny. (Výrobci dámám slibovali, že je schovají pod účes.)

Podle některých pramenů se uvádí, že první patent na sluchadla s pružinou byl ve Spojených státech udělen Edwardu G. Hydemu v roce 1855.

Pokud nepočítáme již zmíněný obchod pana Bulla, byla první historicky doloženou firmou specializovanou na výrobu sluchadel londýnská firma Rein Brothers založená v roce 1800. Zanikla až v roce 1963.

Dalšími výrobci neelektrických sluchadel byli v Londýně T. Hawksley Ltd. (založeno v roce 1869), v Paříži Franek-Valery Freres (založeno v roce 1883) a ve Filadelfii v USA George P. Pilling&Sons (sluchadla vyráběl od roku 1896).

Sluchové trubice

Sluchová trubice přivádí zvuk od úst mluvčího přímo do ušního zvukovodu. Zesiluje asi o 10 dB.

Patent na sluchovou trubici získal Jindřich August Dunker (1767–1834), nedoslýchavý výrobce optických přístrojů v roce 1819 v Braniborsku. Přístroj tvořila ohebná hadice, na jejímž konci byl trychtýř.

První trubici určenou speciálně pro výuku nedoslýchavých vytvořil učitel neslyšících a absolvent Gallaudet College pan Enoch Henry Currier (1849–1917). Trubice měla dvě mluvítko (jedno pro žáka a druhé pro učitele), umožňovala tak nedoslýchavému žákovi kontrolovat svůj vlastní hlas.

Existovaly sluchové trubice pro více posluchačů (žáků) i pro více mluvčích a jednoho posluchače.

Pomůcky pro kostní vedení

Zajímavé je, že až od počátku 18. století lékaři rozlišují převodní a percepční vady sluchu, ale již mnohem dříve si všimli, že v některých případech nedoslýchavému pomáhá přivedení zvuku na lebeční kost nebo na zuby.

Například řecký lékař Claudius Galén (131–200 n. l.) znal již kostní slyšení. Italský lékař Girolamo Cardano (1501–1576) používal při testování sluchu vedení zvuku zuby a čelisti. Obdobně anglický lékař John Bulwer (1614–1684) využíval pro nedoslýchavé kostní vedení.

Přímo hrtanem mluvčího nechal rozkmitávat tyčku (vedoucí od hrtanu mluvčího k zubům či kosti za uchem posluchače) Giovanni Paladino, profesor anatomie a histologie na univerzitě v Neapoli.

John Paul Baumer (1725–1771) tyčku spojil se sluchovým trychtýřem.

Koncem devatenáctého století byly konstruovány protézy pro kostní vedení pod různými značkami, například Dentaphone, Osteophone nebo Electrophone. V pevném kruhovém rámu byla upevněna membrána (podobná membráně dnešních reproduktorů), ve středu membrány bylo vlákno, na jehož konci byla dřevěná destička, která se skousla zuby. Napjaté vlákno přenášelo kmity membrány na destičku, která rozkmitávala zuby.

Jistě kuriózní byla membrána ve tvaru dámského vějíře, kterou vyrobil pan Richard Silas Rhodes z Chicaga pro ty,

kterí se za svou vadu nesmyslně styděli.

Kostní vedení zvuku bylo objevováno nezávisle na různých místech a dobách.

Poeticky zní příběh staříckého hluchnoucího kupce jménem Joannes Jorrison, který kolem roku 1749 zálibně pozoroval, ač neslyšel, mladou dívku hrající na harfu. Přitom pokuřoval dýmku. Není známo, zda se chtěl k harfenici přivínout, ale jisté je, že se i s dýmkou přiblížil až k harfě. A ve chvíli, kdy se dýmkou dotkl rámu harfy, stal se zázrak. Joannes Jorrison opět slyšel!

Ludwig van Beethoven si vypomáhal dřevěnou tyčkou, jejíž jeden konec opíral o klavír a druhý tiskl zuby. Používal i sluchové trychtýře, které jsou v muzeu v Bonnu.

Zvratem ve vývoji sluchadel je elektronika, ale o tom si povíme více v příštím čísle Doteků.

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovnice Praha*

ZE SVĚTA

Hluchoslepí teenageri o sobě vykouzlili film

Skupina hluchoslepé mládeže se prošla po červeném koberci ve městě Redruth v Cornwallu (hrabství v nejzápadnější části poloostrova Velké Británie) během slavnostního večera v hollywoodském stylu, aby oslavila natočení vlastního filmu s názvem „Podívejte se, jak to vidíme my“.

Dvacet „náctiletých“ z Cornwallu ve věkovém rozmezí od 11 až do 19 let jsou členy tzv. skupiny GOT (z anglického „Get out there“ – „Vyjdi si mezi lidi“), kterou pro teenagery se zrakovým postižením sdružuje britská organizace Sense. Během slavnostního večera si členové této skupiny užili jáсотu a ohlasů nad jejich krátkým filmem, ke kterému si sami napsali scénář, v němž si sami zahráli a sami jej vyrobili.

Filmem chtěli ukázat, jaké to je být teenagerem a vyrůstat se zrakovým postižením a současně vyvrátit mýty

spojené se slepotou. Film bude přihlášen do Cornwallského filmového festivalu, který proběhne v listopadu 2011. Ukázka z filmu je k dispozici na webových stránkách http://www.sense.org.uk/media_centre/latest_news/july_2011/got_movie.

*Pro Dotečky připravila
Petra Zimermanová*

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011 oslaví svá životní jubilea tito členové nebo klienti o.s. LORM:

- 45 – Lenka Klemmerová, Brno, člen-klient
- 45 – Pavel Krejzl, Lučany nad Nisou, klient
- 50 – Miluše Kvašová, Přerov, klient
- 55 – Margita Rakašová, Jindřichův Hradec, klient
- 60 – Ludmila Hacarová, Kralice na Hané, člen-klient
- 65 – Karel Hummler, Jindřichův Hradec, klient
- 75 – Božena Bízová, Brno, člen-klient
- 75 – Hana Petrová, Dobruška, člen-klient
- 83 – Marie Doležalová, Jihlava, člen-klient
- 83 – Vlastimila Jelínková, Přerov, klient
- 86 – Zdeněk Lelek, Liberec, člen-klient
- 87 – Otilie Štaffová, Ostrava, člen-klient
- 90 – Jaromír Kavan, Liberec, člen-klient
- 90 – Věra Kessnerová, Brno, člen-rodinný příslušník
- 91 – Elena Krupská, Praha, klient

ZÁLIBY

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

Jetel luční prospívá nejen diabetikům

Tato známá luční rostlina s červenými květy je uznávanou pícninou pěstovanou zejména v zemědělství pro výkrm hovězího dobytka. Odedávna se však uplatňuje i v lidové medicíně. Díky obsahu snadno stravitelné glukózy v přiměřeném množství je prospěšný při léčení cukrovky.

Jetel luční (latinsky *Trifolium pratense*) je vytrvalá bylina s trsnatým oddenkem bez výběžků. Lodyhy jsou přímé nebo krátce vystoupavé, hranaté, jednoduché, někdy řídce větvené. Celá rostlina dosahuje výšky 20 – 50 cm. Listy v přízemní růžici bývají trojčetné, dlouze řapíkaté; lístky přisedlé, vejčité nebo elipsovité, celokrajné, na líci většinou s červenavou nebo červenohnědou skvrnou; lodyžní přisedlé stejně jako přízemní. Květní hlávky jsou kulovité až vejčité, květy světle karmínové nebo masově červené, zřídka bělavé. Jetel luční se vyskytuje po celé Evropě, na východ zasahuje k ruskému jezeru Bajkal a pohoří Altaj. Dále je rozšířen v Severní Americe, ve střední Asii včetně Íránu a byl rovněž zavlečen na Nový Zéland, kde zplaněl. Roste hojně na travnatých místech, především na loukách, pastvinách, mezích a lesních paloucích od nížin do hor. Kvete od konce května do září.

Sbíráme pouze plně rozkvetlé, zdravé a nepoškozené květy v době vrcholu kvetení, tedy od června do září. Celé květní hlávky uštípujeme z rostliny ručně, případně krejčovskými nůžkami (pro domácí potřebu lze sbírat i s několika přilehlými listy) a v tenké vrstvě je pak sušíme ve stínu nebo v dobře větrané místnosti. Při uskladnění dbáme na to, abychom sušenou drogu uchránili před vlhkostí a škůdci, volíme proto dobře uzavíratelnou nádobu a suchou místnost.

Jetel luční má pro lidský organismus velmi příznivé účinky, které se uplatňují při léčbě mnoha zdravotních obtíží. Má posilující vlastnosti, je prospěšný při diabetu a stabili-

zuje tělesné funkce. Léčí i takové nemoci, jako jsou otoky lymfatických uzlin, katary zažívacího traktu, průjmy, ekzémy, kašel a bronchitida. Mnohé ženy si dokonce pochvalují jeho účinky pro zmírnění nepříjemných potíží spojených s menopauzou. Výhodou jetele je, že nemá žádné vedlejší účinky a čaj z něj je dokonce poměrně chutný. Připravíme si 2 lžíce sušeného květu, přelijeme 0,5 l vroucí vody a necháme cca 5 minut odstát, přecedíme a teplý popijíme, obvykle třikrát denně. Tento čaj můžeme bez obav užívat i po delší období. Nálev z jetele lze ve formě obkladů také používat pro léčbu kožních potíží, jako jsou některé typy ekzémů, drobná poranění kůže, akné apod. Při revmatismu a dně rovněž pomáhají koupele rukou a nohou.

Jetel luční je dnes pěstován na velkých plochách spolu s jetelem nachovým (latinsky *Trifolium incarnatum*), který se k léčebným účelům neužívá. Planě rostoucí jetel luční je proto ke sběru vhodnější, navíc máme jistotu, že nebyl ničím ošetřen. Dále je třeba dávat pozor na skutečnost, že jetelů u nás roste kolem dvaceti druhů, a ne všechny mají léčivé účinky. Velmi běžný jetel plazivý (latinsky *Trifolium repens*) s krémově bílými nebo narůžovělými květy má však účinky téměř shodné s jetelem lučním a bývá též hojně sbírán.

Už severoameričtí indiáni tuto rostlinu pojídali jako posilující zeleninu a léčili jí spáleniny. Dnes se hlavně v USA z jetele vyrábí celá řada potravinových doplňků. V Irsku se zase peče speciální, pro nás velice originální jetelový chléb, jehož základem jsou napěchované jetelové květy. Ty lze v sezoně pojídat i čerstvé – jejich chuť je sladká a velmi příjemná. Můžeme jimi zpestřit a ozdobit například letní ovocný salát, zeleninové pokrmy, zmrzlinové poháry, chléb s tvarohovou pomazánkou apod. V neposlední řadě je významnou medonosnou rostlinou, možná jste jako děti vyzkoušeli sát sladký nektar z jednotlivých trubiček jeho hlávek. Protože je ale tento nektar uložen poměrně hluboko v květech, nejlépe se k němu dostává hmyz s delším sosákem, tedy například čmeláci a motýli.

Zdeněk Sedláček

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

Zoo v Ostravě

Na koho to čekáme, vlaštovičky k nám přijedou...
Bože, já jsem snad hluchá, oni nemají křídla?
To jsem ale popleta, oni jsou přece z Opavy.
Jsou jako já, jsou také hluchoslepí.
Do sálu jsme se odebrali, o zvířátkách nám povídali.
Kdo si troufl, hada si na krk nasadil,
vzorem je naše vedoucí Martinka.
Exponáty v sále jsme si prohlédli. Paroží na hlavu si dali.
Po přednášce malou procházku jsme měli.
Prohání se opice po stromech v Africe,
pokřikují na sebe, my se tomu smějeme.
Jeden malý vydrýsek za kameny se schoval,
když ho máma hledala, marně všude koukala,
vydrýsek se schoval a maminku nachytil.
Nedaleko za plotem velbloudátko leželo,
velkými kukadly na nás zvědavě koukalo.
Sloní máma do pochodu se dala,
pilně a trpělivě slůně za mámou šlapalo.
Na dně v bazénu černé hladiny,
plave tam hrošátko, škoda, nevidím ji...
Na konci v Africe malý vláček čekal,
celou partu k hlavnímu vchodu odvážel.
Sbohem zvířátka, jednou k vám opět zavítám!

Dagmar Kopáčová

VZKAZY MOUDRÝCH

Nejde o to, znát mnoho, ale o to, znát ze
všeho, co je možno znát, to nejpotřebnější.

Lev Nikolajevič Tolstoj (9. 9. 1828 – 20. 11. 1910)
ruský spisovatel a filozof, představitel realismu

RECEPTY

Zelňačka

Milí čtenáři kuchařských receptů, přišel čas podzimu plného barev a vůní, ale také mlh, dešťů a chladných nocí. A abychom se po procházce nebo výletu po návratu domů pěkně zahřáli a znovu nabyli energii, vykasáme rukávy, vtrhneme do spíže a chladničky, abychom si uklohnili zelňačku, vévodkyni mezi polévkami. Připravíme si na 4 porce:

1/4 kg kysaného zelí, uzené maso, žebírko nebo kvalitní klobásu – ne moc, 1 velkou nebo 2 menší cibule, 1 lžičku sladké mleté papriky, 3 až 4 středně velké brambory, 1 smetanu na vaření (raději s nižším obsahem tuku), 1 lžíci polohrubé mouky na záklechtku, kmín, sůl, nové koření, olej na osmažení cibulky, 2 litry vody

Do 2,5 až 3litrového kastrolu dáme trochu oleje, do něj vložíme nadrobno nakrájenou cibuli a osmahneme dozlatova, tedy až cibulka změkne, raději méně než připálit. Přidáme papriku, promícháme a hned zalijeme vodou, aby paprika nezhořkla. Vložíme proprané zelí, sůl dle chuti, kmínem nešetříme, nového koření stačí 2 až 3 kuličky, nakrájené uzené nebo klobásu, oloupané syrové brambory nakrájené na kostky a vaříme pod pokličkou do změknutí brambor a zelí (je to hned, coby dup, takže raději hlídejte, abyste nerozvařili). Mezitím pečlivě rozmícháme mouku ve smetaně a hned, jak jsou brambory poloměkké, vlijeme za stálého míchání záklechtku do polévky, ještě pár minutek povaříme, odstavíme mimo plamen, necháme 10 minutek dojít pod pokličkou a jíme a jíme a jíme, co jsou to 4 porce pro sportovce!

Ještě malá rada na závěr – někdy je zelí poněkud odolné proti změknutí na rozdíl od brambor, proto vložíme do hrnce brambory až poté, co je zelí téměř uvařené, abychom předešli na talíři možnosti ještě nedovařeného zelí a už rozvařených brambor.

A teď neváhejte a k plotně se vrhejte, věřte, takovou polívčičku snad neměli ani Karafiátovi Broučci!

*Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*

DOTEKY. Bulletin o.s. LORM, Podzim, číslo 68. Vychází čtvrtletně.

Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepy, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na CD-ROMu.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 13, 264 01 Sedlčany, zdsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Zdena Jelínková (metodička), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za o.s. LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typy-tisk, Nad Budánkami II./13, Praha 5

Náklad: 200 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo zvukové nahrávky se zasílá na novém CD-ROMu. Distributorovi se vrací zpět pouze prázdný poštovní obal na slepecký tisk pro zaslání nového čísla Doteků na adresu KTN, která je vytištěná na štítku z druhé strany.

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč.

Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům o.s. LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

Uzávěrka příspěvků do čísla 69 (Zima 2011) je 15. 11. 2011.

Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška. Tento projekt je realizován za podpory Nadace OKD. DĚKUJEME.

o.s. LORM

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

tel/fax: 257 325 478

REGISTRACE MINISTERSTVA

KULTURY ČR č. E 11000